

Zamanın aynası, vaxtın ölçüsü...

Bu nadir saxlanılda 3 minədək saat uyuyur

İçəri ayaq basan kimi səni bir-birindən fərqli və ahəngdar səslər qarşılayır: taq-taraq-taq... çıq-çıq-çıq... Söhbət hansısa musiqi məkanından getmir, Bakının Maştağa qəsəbəsində el arasında “Saat muzeyi” adlandırılan otaqdan gedir. Bura, həqiqətən də, ruhən dincəlmək üçün çox romantik və xoş təsir bağışlayır. Saat səslərinin seyrinə düşürsən. Hər saat bir xatirə, hər saat bir ələmdir.

Divar saatlarının səsinin əsəbləri sakitləşdirdiyini deyirlər. Hər saatin da özünəməxsus səsi var. Burada hansı saatların səsinə eşitmək olar: Kreml “kurantları”nın səsinə xatırladan saat zəngi, yunan mifologiyasının illüstrasiyasından hazırlanmış saat, kilsə zəngləri üçün olan saat... Divar, qol, cib, qum saatları, stolüstü saatlar, zəngli saatlar, qədim saatlar... İsveç, Fransa, Almaniya, İran, Rusiyanın və digər ölkələrin də saatları var.

Muzeyin yaradıcısı Ramiz Əliyevdir. Ötən əsrin 70-ci illərinin axırında texniki peşə məktəblərindən Rusiyaya oxumağa göndərilən 20-dək gəncin arasında o da olub. Yekaterinburq Mühəndis Pedaqoji İnstitutunu bitirib. Bakının Dərnəgül qəsəbəsindəki 67 nömrəli liseydə peşə istehsalat təlimi ustası, müəllim, baş usta və tədris-istehsalat emalatxanasının müdiri olub, oradan da təqaüdə çıxıb.

Əslində, onda lap əvvəldən elektronikaya böyük maraq olub. Böyük oğlu Ramin dünyaya

gələndə körpənin beşiyinə quraşdırdığı xüsusi mexanizm uşaq ağlayanda hərəkətə gəlir və beşiyi yırğalayır. Hələ 40 il əvvəl o, televizoru məsafədən idarə etmək üçün idarəedici yaradıb. Yaxud evdəki pərdələrin açılıb-bağlanılması, giriş qapıları üçün müxtəlif səslə zənglər düzəldib.

Kolleksioner məlumat verir: “Atam Əlimirzə çox yaxşı saatsaz idi. Onun vəfatından sonra xatirəsini yaşatmağı fikirləşdim. Saat kolleksiyası yığmağa başladım”. “Hər hansı saatin işləməsi üçün hansısa enerji mənbəyi olmalıdır. Yayla, istilik mənbəyi ilə, elektriklə, batareya ilə işləyənləri var. Ən müxtəlif ünvannlardan yığıb topladığım saatların içərisində hər cür üsulla işləyənləri var”.

Onun yığıb topladığı kolleksiyada mexanizmlə, batareya, şamla işləyən, hətta qum saatları da var. O, özünün düzəltdiyi və yüklə işləyən bir saati nümayiş etdirərək deyir: “Yüklər yuxarı qalxır və onun ağırlığı sayəsində saat mexanizmi işə düşür, təxminən bir həftə işləyəndən sonra yüklər aşağı

düşür və onu yenidən yuxarı qaldırmaq lazım gəlir”.

Ramiz Əliyev, təxminən, 30 ilə yaxın müddətdə saat eksponatları toplamaqla məşğul olub. Eləsi var pay veriblər, eləsi var pulla alıb, eləsi var yaya-yarsız halda olub. Onların çoxuna özü ikinci həyat verib. Beləliklə, kolleksiyasında 3 minə yaxın saat toplamıb. Onlardan 1500-dən çoxu kişi və qadın qol saati, 700-ə yaxını cib saati, 200-ü divar saati və digər saatlardır.

Kolleksiya saatları arasında çox kiçik, üzük boyda olan kiçik qadın qol saati, “Gül bağçaları” adlanan musiqi nömrəsinin çalındığı saat da var. Burada mexanizmi taxtadan olan və tarixi 1800-cü ilə aid olan xeyli saat nümayiş olunur. Eləsi var ki, 150-200, eləsi də var 100 il əvvəlın məhsuludur. İplərin kəfگیر rolu oynadığı saatlar xüsusilə böyük maraq doğurur. Təbii ki, onlar qədim saatlardır.

Burada heç yerdə olmayan saatlarla da üzləşmək olar. Həmin saatları kolleksioner özü düzəldib. Məsələn, saatlardan biri hər 15 dəqiqədən bir zəng çalır, ayı, ayın tarixini və həftənin gününü göstərir.

Onun fantaziyasına məxsus olan digər bir saat da maraq doğurur. Saatin ortasında əlində çubuqlar olan xanım təsviri var. Əslində çubuqlar əqrəbləri əvəz edir, onlardan biri saati, digəri isə dəqiqəni göstərir.

Kolleksiyadakı cib saatları da baxımlı və maraqlıdır. Xromometri, repitri, gün və ay göstəricisi olan cib saatları çox maraqlıdır. Həmin saatların əksər hissəsinin içərisi gümüşdəndir. Divar saatlarının arasında hətta quş səsi çıxaranı da var. O da maraqlıdır ki, sayı minlərlə ölçülən mexanizmlərin içərisində biri o birinin təkrarı olan bir saat da yoxdur. Eyni markalı saatlar olsa da, hər birinin özünəməxsusluğu və fərqliliyi var.

İçərisində Mustafa Kamal Atatürkün, ulu öndər Heydər Əliyevin, marşal Jukovun və ayətullah Xomeyninin şəkilləri olan saatları da burada görmək mümkündür.

“İndi hər yerdə “yaşıl enerji”dən, alternativ mənbələrdən geniş istifadə etməklə bağlı xatarişlər aparılır. Mən də Günəş, külək və su enerjisi ilə işləyən saat mexanizmləri düzəltmək barədə düşünürəm. Daha bir arzum isə yaratdığım kolleksiyaya muzey statusu almaqdır. Bunu edə bilsəm, bu, ölkəmizdə ilk “Saat muzeyi” olacaq”, – deyər Ramiz Əliyev arzusunu ifadə edir.

Hərəsinin öz iş prinsipi və səsi olan saatlar dünyasından ayrılmaq çətindir. Hətta onu tərk edəndən sonra da könülə, ruha rahatlıq gətirən səslər qulağında səslənir: tiq-tiq-tiq, çıq-çıq-çıq...

Süleyman QARADAĞLI